

Makale tarihçesi: Alındı: 3 Ocak 2016, Kabul edildi: 6 Nisan 2016

Londra'daki Türkiyeli çocukların ulusaşırı mekânlarda duygusal coğrafyaları

Ahmet Uysal *

Özet

Son yıllarda çocuk çalışmalarındaki artışla beraber çocuk coğrafyalarına da ilgi artmıştır. Çocuk coğrafyaları, çocuk ve çocukluk kavramına bakışı çeşitlendiren disiplinlerarası bir yaklaşıma sahip olmasının yanında beşeri coğrafya içindeki farklı paradigmalardan izlerini taşır. Bir diğer altı çizilmesi gereken husus ise, iletişim ve ulaşımındaki gelişmelere bağlı olarak 'hareketlilik'in artması göç çalışmalarına da yansımıştır. Ulaşımı toplumsal alanlar ya da ulaşımı mekânlar gibi kavramlar vasıtasıyla bireysel ve toplumsal unsurların sınırları aştığına dair bir vurgu vardır ve özellikle göçmen çocukları bu yeni olgunun en başat unsurudur. Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı ulaşımı mekânlar ile Londra'daki Türkiyeli çocuklar arasındaki ilişkinin altını çizmektir. Bir diğer amaç ise, bir çok yer ile bağlı olan bu çocukların o yerlere dair duygusal coğrafyalarını bizzat onların sesinden duyma çabasıdır. Bu bağlamda, çalışmada nitel yöntemlerden derinlemesine görüşme ve katılımcı gözlem yöntem olarak kullanılmıştır ve elde edilen bulgular kısaca şöyle ifade edilebilir: Londra'daki Türk çocuklarının belli yerlere dair duyguları oldukça çeşitlidir ve birçok duygu birbirine girmiştir. Bu duygular kişiden kişiye farklılık gösterdiği gibi zamanla bizatihi aynı çocuğun duyguları da değişebilir.

Anahtar kelimeler: Ulaşımı mekânlar; duygusal coğrafyalar; Türkiyeli çocuklar

Giriş

Sonyel'e (1998) göre, "sessiz bir azınlık" ya da Enneli'ye (2005) göre "görünmeyen" bir göçmen grubu olan İngiltere'deki Kıbrıslı ve Türkiyeli göçmenler Bilecen ve Araz'ın (2015) ifade ettiği gibi "göç yazınında çoğunlukla 'Türkçe konuşan topluluk' başlığı altında ele alınmaktadır" Her ne kadar bu başlık Londra'daki göçmenleri kapsayıcı olsa da tartışmalıdır. Zira hem bazı göçmenler kendilerini bu başlık altında görmediği için hem de araştırmacının durduğu yere göre İngiltere'deki Türkiye ve Kıbrıs kökenli göçmenleri kapsayan başlıklar çeşitlilik gösterebilmektedir. Bu çalışmada, 'yer ve mekân' kavramlarına ayrıca vurgu yapıldığı ve çalışmanın alanını sınırlandığı için 'Londra'daki Türkiyeli çocuklar' başlık olarak seçilmiştir.

* Dr. Ahmet Uysal, TC Milli Eğitim Bakanlığı Yurtdışı İlişkiler Müdürlüğü, Londra, Birleşik Krallık. E-posta: auyosal77@hotmail.com.

Tam da bu noktada Londra'daki Türk nüfus hakkında kısa bilgi vermek faydalı olacaktır. 1950'li yıllarda Kıbrıslı Türklerin İngiltere'ye göçüyle başlayan ve daha sonra Türkiyeli göçmenlerin de bu sürece katılmasıyla devam eden göç ile beraber Almanya, Belçika, Avusturya kadar olmasa da İngiltere'de önemli bir miktarda Türk nüfusu bulunmaktadır. İngiltere'deki Türkler denilince Londra; Londra'daki Türkler denilince de Kuzey Londra'nın anılır olması, aynı zamanda, İngiltere'deki Türk nüfusunu diğer Avrupa ülkelerindekilerden ayırmaktadır. Zira, diğer Avrupa ülkelerinde nüfus ülke içinde farklı şehirlerde yoğunlaşmasına rağmen İngiltere'de bir şehirde, yani Londra'da yoğunlaşmıştır. İngiltere'deki Türk nüfus hakkındaki veriler, nüfus sayımından kaynaklanan sebeplerden dolayı tartışmalıdır. Sirkeci ve Açık 'ın (2015) ifade ettiği gibi, İngiltere'deki Türk nüfusun dair bilimsel olmayan ve güvenilirliği sorgulanmayan abartı sayılar verilmektedir. Oysa, "Nüfus sayımı ve İçişleri Bakanlığı vize ve sınır kayıtlarına dayanarak yapılan hesaplamalara göre bu sayının 200-250 civarında olması daha muhtemeldir" (Sirkeci ve Açık, 2015). Bu konuda farklı kaynaklar ve çalışmalar birbirinden farklı bilgi verseler de genel olarak İngiltere'de Türk nüfusu 200-250 bin civarında olduğu ve bu nüfusun % 75'inin Londra'da yaşadığı kabul edilebilir. Nüfus sayımlarından ve daha önceki yapılmış çalışmalardan hareketle Londra'da okul çağındaki Türk çocuklarının sayısı ise 15 ile 25 bin olarak tahmin edilebilir (Uysal, 2014).

Çalışmanın ana çerçevesini oluşturan kavramlara açıklık getirmek çalışmayı daha sağlam bir zemine oturtacaktır. Teorik çerçeve başlığı altında, ilk olarak, çocuk çalışmaları alt başlığında 'çocuk ve göç' ilişkisi ele alınacaktır. Daha sonra ise, yirmibirinci yüzyıldaki göç olgusunu anlamak için başat kavramlardan birisi olan uluslararası göç kavramından neşet etmiş 'uluslararası mekânlar'ın ve en son olarak da beşeri coğrafya'da yeni bir bakış olan 'duygusal coğrafyalar' kavramlarının izi sürülecektir. Bu kavramlara dair genel bir çerçeve çizilirken beşeri coğrafyanın alt dalı olan çocuk coğrafyaları her ne kadar çalışmanın çıkış noktasını oluştursa da çalışmanın özünde disiplinlerarası bir bakış vardır. Daha somut bir şekilde söylemek gerekirse; çalışmanın teorik çerçevesini oluştururken şu sorulara cevap aranacaktır: Çocuk ve göç çalışmalarına dair yaklaşımlar ve bu yaklaşımlardaki değişimler nelerdir? Bağımsız bir sosyal aktör olan çocukların, genelde, göç çalışmalarındaki; daha özelden, uluslararası göç çalışmalarındaki yeri nedir? Hem öznenin hem de toplumsal yapının bir buluşma noktası olan ve bizzat çocuklar tarafından tecrübe edilen uluslararası mekânlara dair çocukların bakışı nasıldır ve duyguları nelerdir?

Teorik çerçevenin ışığı altında yukarıda ifade edilen sorulara cevap ararken, Londradaki Türkiyeli çocukların mekân ile kurdukları ilişki üç başlık altında kavramsallaştırılmıştır. Birincisi, İçerisi ve dışarısı. Bu başlık altında çocukların farklı mekânlara dair duygularını etkileyen unsurlar ve bu farklılıklar ile onların 'hikaye'lerinin ilişkisi sorgulanacaktır. İçerisi ve dışarısı kavramsallaştırması, her ne kadar, genel bir ayırım olsa da bir zemin ve çıkış noktası oluşturması amacıyla oldukça pratiktir. Çalışmanın hemen başında böyle bir ayırımın kişilere ve olgulara göre değiştiğinin, bir ikaz olarak, altı çizilmelidir. Örneğin, bir çocuk

kendini belli bir zamanda bir yerin içinde görürken başka bir çocuk kendini o yerin dışında görebilir. Aynı çocuğun bir yer hakkındaki duyguları zamanla da değişebilir. ‘Yerlerin Birbirine Bağlanması’ adlı ikinci alt başlıkta ise, göç çalışmalarının başat kavramı olan ‘hareketlilik’ üzerinden çocukların yerler arasında kurdukları duygusal bağlar irdelenecektir. Özellikle, Türkiye’ye yapılan ziyaretlerin çocukların yerlere dair duygusuna etkileri sorgulanacaktır. Son olarak, üçüncü bölümde, mekânsallık kavramı öne çıkarılacaktır. Buna göre; mekânın; fiziksel anlamının haricinde psikolojik ve toplumsal boyutuna paralel olarak zaman boyutu da vardır. Londradaki Türkiyeli çocukların mekânsallığı denildiğinde, belli bir yerde ya da yerlerde toplumsallık içinde olan bireyin tarihselliğine vurgu vardır. Zaman/mekân ikiliğinin ortadan kalkması ya da mekânın içine zaman boyutunun da girmesi şeklinde açıklanan mekânsallık çerçevesinde; geçmiş denilince hem çocukların kendi kişisel geçmişi hem de ebeveynlerinden tevarüs ettikleri geçmiş birbirine girmiştir. Gelecek denildiği zaman da aynı durum söz konusudur.

Bu çalışmanın esas yöntemi derinlemesine görüşme ve katılımcı gözlemdir. Toplam 17 çocuk ile derinlemesine görüşme yapılmıştır. Mülakat yapılanların yaş aralığı 8 ile 16 yaş arasındadır. Genelde 13 yaş üstü genç grubu olarak kabul edilse de bu çalışmada mülakat yapılanların ezici çoğunluğu 13 yaş altı olduğu için, başlık olarak ‘çocuklar’ ifadesi tercih edilmiştir. Az da olsa genç gruptan olanlarla mülakat yapılması ve katılımcı gözlemlerde onların da gözlemlenmesi sebebiyle çalışmada gençlere dair ifadeler de yer bulmuştur. Kısacası, bu çalışmada çocuk ve çocukluk denildiği zaman keskin bir yaş sınırı esas alınmamıştır. Bir diğer kullanılan yöntem ise katılımcı gözlemdir. Araştırmacının, ‘İngiltere Türk Dili, Kültürü ve Eğitimi Konsorsiyumu’na bağlı okullarda beş sene boyunca öğretmenlik yapıyor olması araştırmacıya çocukların gözlemlenmesi ve gözlemlerin beş sene boyunca yapıyor oluşu çocukların duygu dünyalarındaki değişimlerin de değerlendirilmesi imkanı sunmuştur. Bu noktada ifade etmek gerekir ki, çocuklar Londra Türk Okulları diye anılan okullarda gözlemlenmiştir. Derinlemesine görüşme yapılan çocuklar da bu okullara devam eden öğrencilerden ve onların arkadaşlarından seçilmiştir. Derinlemesine görüşmeler 2014 ile 2016 yıllarında arasında yapılmıştır ancak katılımcı gözlemler 2014 yılı ile 2016 yılı arasını kapsamaktadır. Derinlemesine görüşmelerde 17 kişi ile yapılan mülakatlarda sorulan sorular yapılandırılmış olsa da bu mülakatların haricinde hem aynı çocuklarla hem de başka çocuklarla sohbet havasında görüşmeler de olmuştur.

Çocukların dünyasına girmek sanıldığı kadar kolay bir şey değildir. Bir araştırmacı her ne kadar empati yapıyor olsa da sonuç itibarıyla araştırmacı için çocuklar nesnelere dünyasıdır. Ayrıca, araştırmacının yetişkin olması aradaki boşluğu artıran bir olgudur. Doğa/kültür, özne/nesne gibi ikiliklerin bir benzeri olan çocuk ve yetişkin ayrımı, her ne kadar, biyolojik bir ayrım olsa da aynı zamanda toplumsal bir inşadır. Dolayısıyla yetişkin bir araştırmacı olarak çocukların dünyasına girmek çetrefilli bir alandır. Zira, bireysel ve toplumsal ön kabüller araştırmacıyı da etkiler. Araştırmacı olgulara çocuklardan ziyade kendi

bakış açısıyla yani bir yetişkin gözüyle bakabilir. Kısacası, araştırmacı ile çocuklar arasında bir "güç dengesizliği" (Valentine, 2005) çocukların sesi olma noktasında çalışmanın önünde engellerden birisidir. Araştırmacının yetişkin olması kaçınılmaz olarak çocukların da yetişkin gözü ile değerlendirilmesine yol açar. Çocukların bir sosyal aktör olarak kabul edildiği metodolojilerde yetişkinvari bakış ve söylemler bir kenara bırakılmaya çalışılsa da yine de yetişkin bir araştırmacının çocukların dünyasına girmesinde zorluklar vardır. Çocuklarla yapılan mülakatlar yapısı gereği formel geçtiği için çocuk ve yetişkin arasındaki fark daha barizken katılımcı gözlemlerinde bu fark daha da ortaya çıkmaktadır. Çünkü güvenlik sorunu ve etik sebeplerle çocukların gündelik hayatlarına bir yetişkinin girmesi kolay değildir. Yine de bir çıkış noktası olarak bu zıtlığın avatajları da mevcuttur. Çocukları etkileyen unsurlar arasında en az yaşlıları kadar ve hatta daha da fazla yetişkinlerin var olması ve o yetişkinlerin dünyasına az da olsa vakıf olmak araştırmacı için avantaj olabilir. Şöyle ki; Londra'daki Türkiyeli çocuklar kendine özgü bir örnek oluşturdukları için nispeten bu araştırmanın öznesine yabancı olsalar da o çocukların ebeveynlerine ait dünyanın tanıdık olması araştırmacı için bir çıkış noktası olabilir.

Teorik çerçeve: 'göç çalışmalarında çocuklar', 'ulusaşırı mekânlar' ve 'duygusal coğrafyalar'a bakış:

Göç çalışmalarında çocuklar, genelde, tali bir unsur olarak düşünülüp çocukların bizzat kendi seslerinin ve bakış açılarının göç çalışmalarına konu olması oldukça yeni bir olgudur. Bu noktada Orellana'nın (2001:578) "bagaj" metaforu göç çalışmalarında çocuğun konumuna ışık tutması bakımından dikkate değerdir. Buna göre çocuklar göç eden yetişkinlerle beraber götürülen ya da geride bırakılan, onların bakış açısına göre değer yüklenen bir 'nesne'dir. Nesne ifadesiyle çocuklara olumsuz anlam yüklemekten ziyade çocukların, her halükarda, göç sürecinden olumlu ya da olumsuz etkilenen pasif bir unsur olduğuna vurgu vardır ve altı çizilmesi gereken şey, çocuk ve göç arasındaki ilişkinin yetişkinlerin bakış açısına göre anlaşılmasıdır. Ekonomi üzerine yoğunlaşan göç çalışmalarında çocuklar ya hiç görülmemiştir ya da bütün bir ailenin içinde yetişkinlerden sonra aile gelirine katkı sunan bir öge olarak düşünülmüştür (Bushin, 2008). Ekonomik sebeplerle ailelerinden bağımsız ve tek başlarına göç eden çocuk ve gençler üzerine yapılan çalışmalar çocukların tali ve bağımlı bir unsur olduklarına dair geleneksel varsayımları zayıflatmıştır (Willis and Yeoh, 2000). Genel olarak, çocukların göç çalışmalarına dahil edilme süreci oldukça yavaş ilerlemiştir. Her ne kadar, 'aile göçleri' üzerine yapılan çalışmalar göçleri tek bir özneye (genelde bu ailenin reisi olarak kabul edilen yetişkin erkek üyelerdir) indirgemenin ötesine geçmiş olsa da çocuk hala bağlı ve tali düşünülmüştür (Bailey and Boyle 2004). Ancak bu çalışmaların çocuklar üzerine daha fazla yoğunlaşmanın önünü açtığı da bir vakıdır. Özellikle 'ulusaşırı aileler' üzerine yapılan çalışmalarda çocuklar daha fazla ilgi görmüştür. Sosyo-ekonomik hedeflere ulaşmak için, asli aile fertlerinin, en azından iki farklı devlette yaşadığı hane halkı olarak tanımlanan uluslaşırı ailelerde çocuklar bu

hedefe ulaşmada kah gidilen yerde yardımcı kah geride memlekette bırakılan bir üye olarak ya da iyi eğitim alması için yalnız başına gelişmiş ülkelere gönderilen bir üye olarak görülmüştür (Olwig, 1999; Parrenas 2001). Çokkültürlü ortamlarda büyüyen çocukları anlamak için ‘üçüncü kültür çocukları’ başlığı altında yapılan çalışmalar, çocukları araştırma gündemi içine sokmuş olsa da bu çalışmaların başat özelliği çocukların yetişkinler gözüyle değerlendiriliyor oluşudur. Buna göre çocuklar göç süreçlerinden olumsuz etkilenen “kaygı ve endişe kaynağı” (Dobson, 2009 :357) olarak görülmüştür. Zorunlu göç, insan kaçakçılığı mağduriyeti ya da kendi başlarına göç etmeleri sebebiyle çocuklar zayıf ve kırılğan olarak düşünölmüştür (Hopkins and Hill, 2008). Çoğu araştırmada göç sürecinden olumsuz etkilenen çocuklar gündemine alınmıştır ve bizzat yetişkin söylemi ile çocukların göç tecrübelerine dair kaygı ve endişelerin altı çizilmiştir. Bu kaygılar “bazen insanları göçe iten sebepler iken bazen de bizzat göçten kaynaklanan” kaygılardır (Dobson, 2009). Örneğin, çocukların daha iyi bir gelecek sahibi olması için yetişkinlerin göçü bir sebep olabilir. Hatta yine çocuklara daha iyi bir gelecek sağlamak amacıyla gelişmiş ülkelere göçen yetişkinlerin çocukları için kaygısı çift boyut kazanabilir. Hem çocuğuna dair gelecek kaygısı hem de geride bırakılan çocuğun durumu için çekilen kaygı yetişkinlerin çocuklar hakkında endişe duymasına dair güzel bir örnektir (Parrenas 2001). Çocuklar hakkında bu aile merkezli endişenin bir boyutu da çocukların göç edilen ülkelerde kimliğine dair endişelerdir. Çocukların ailevi değerleri unutmaya endişesi ebeveynlerin en önemli kaygılarından birisidir. Hatta bu bağlamda, belli bir zaman sonra geri dönüş fikrini besleyen en önemli unsurlardan birisi de bu kaygıdır. Ebeveynlerin haricinde toplumun kendisi için de çocuklar kaygı ve endişe kaynağıdır. Özellikle çocuk işçiliği, insan kaçakçılığı, cinsel istismar, fuhuş sektöründe çalıştırma gibi sebeplerle çocuk sömürüsü toplumu kaygılandıran bir olgudur. Tam da bu noktada ifade etmek gerekir ki; çocuklar hakkındaki kaygıların çok büyük bir haklılık payı olmasına rağmen oluşan söylem yetişkin merkezlidir. Bizzat göçü yaşayan çocukların göç sürecine dair ne düşündükleri ve ne hissettiklerine dair sesler ya cılız kalmıştır ya da hiç duyulmamıştır. Bu bağlamda, çocuklar adına oluşturulan söylemlerden ziyade bizzat çocuğun özne olarak ele alındığı bakış açısı göç ve çocuk arasındaki ilişkiyi anlamak için kaçınılmazdır.

Tali bir unsur ya da kaygı ve endişe kaynağı olarak görölen çocuklar daha sonraki çalışmalarda, ‘hane halkının bağımlı bir üyesi’ olmaktan ziyade ‘göç sürecinde aktif bir aktör olarak’ görölmüştür. Punch’ın (2007) çalışmasında göröldüğü gibi, Bolivya ve Arjantin’deki çocuklar hane halkından bağımsız olarak kendi başlarına göç kararını verip göç ediyor olabilirler. Ya da göç edilen ülkelerde eğitim gören çocuklar ebeveynleri sosyal hayatta, özellikle dil konusunda, sorun yaşadığında onlara yardımcı oldukları için ailenin tercümanı olarak görölmeleri onları daha aktif bir özne yapar (Orellana 2001). Çocukların okuldaki arkadaşlarının aileleri zamanla ebeveynlerin sosyal çevresi olabilir (Beaverstock 2002) Yani örneklerde olduğu gibi, çocuk bizzat ebeveynlerin sosyal çevresine katkı yapan bir öznedir. Ayrıca yetişkinlerin bazı kavramlara

yükledikleri anlamlar ile çocukların yükledikleri anlamlar farklı olduğu için çocuk ve ebeveynin farklı özneler olduğunun altını çizilmelidir. Zira aynı yerde, aynı zamanda, aynı şeyler yaşanıyor gibi görülse de yaşanan tecrübelerden dışarı yansıyanlar farklı olabilir. Örneğin, memleket kavramı yetişkinler için özlem duyulan, yaşanmışlıkların ve hatıraların olduğu bir yer iken çocuklar için yetişkinlerin yüklediği anlamlar ya yoktur ya da imgesel bir değeri vardır. Elbette, çocuklar yerlere dair bu edinilmiş bilgileri kendilerinden de bir şeyler katarak zamanla test ederler, ancak burada vurgulanan husus; çocukların hem ebeveynleri ile ilişkileri hem de onlardan farklı bir tecrübeyi yaşıyor oluşlarıdır ve bütün bunların 'nevi şahsına münhasır' bir bakışı ortaya çıkarmasıdır. Çocuk ve göç çalışmalarında çocukların ayrı sosyal aktör olarak ele alınmasının kısa bir tarihçesi sunulduktan sonra çalışmanın teorik çerçevesini oluşturan ve hareketliliğin arttığı yirmi birinci yüzyıldaki göç deneyimlerini anlamak için yararlı bir kavram olan 'ulusaşırı mekânlar' ele alınacaktır.

Yaklaşık son yirmi yıl içinde uluslararası göç literatüründe epey bir çalışma birikmiştir ve bu çalışmaların en önemli amaçlarından birisi de uluslararası göçmen kavramının toplumsal karmaşıklığını anlayabilmektir. Glies (2009), bu anlamda yapılan çalışmaları toplumsal ağların 'iç karmaşıklığı' olarak ifade eder. Bu kavram ile aile, arkadaş, iş ilişkileri gibi sosyal ağların mekânı aşan boyutu ve bu sosyal ağların birbirleriyle olan ilişkisiyle beraber etkileşimi kastedilmektedir. Bu toplumsal alandaki iç karmaşıklığı çözmeye çalışmak amacıyla uluslararası topluluklar kavramı ve ona bağlı olarak teoriler geliştirilmiştir (Portes, 1996; Vertovec, 1999; Levitt, 2001). Bunun haricinde konu ile alakalı birçok kavram geliştirilmiştir. Örneğin, uluslararası ağlar (Hannerz, 1996), uluslararası toplumsal alanlar (Levitt ve Glick Schiller, 2004), uluslararası toplumsal mekânlar (Faist, 2000; Pries, 2001). Ayrıca bu teorik çerçeve sunan çalışmaların ışığı altında, birçok ampirik çalışmalar da yapılmıştır. Örneğin, uluslararası aile bağları (Baldassar, 2007; Gardner ve Grillo, 2002; Olwig, 2002; Rouse, 1989; Vertovec, 2004); uluslararası cenaze töreni (Mazzucato, 2006); uluslararası düğünler (Olwig, 2002) bu alanda yapılan çalışmalardan bazılarıdır. Bütün bu teorik ve analitik çalışmalar uluslararası topluluklardaki sosyal ağların iç dinamikleriyle ilgilidir.

Gielis (2009), sosyal ağlara ait iç karmaşıklığın haricinde bir de "dış karmaşıklık"ın olduğunu ifade eder. Sosyal ağlara eğilerek yapılan çalışmaların faydalı olduğunu ancak göçmenlerin günlük yaşantıları içinde kaybolma riskinin de olduğunu söyler. Bundan dolayı, göçmenlerin toplumsal ağlarına ve günlük tecrübelerine dair ilişkiler araştırıldığı zaman, daha kapsamlı bir bakış açısına ihtiyaç vardır. Bu noktada, işin içine yer ve mekân kavramları girmektedir. Çünkü toplumsal ağlar belli bir 'yer'de görünür olurlar ve belli bir yerde olma ya da ayakları bir mekâna basma hali bizi toplumsal ağlara dair ilişkiler içinde kaybolmaktan koruduğu gibi aynı zamanda bize dışarıdan bir bakış açısı da kazandırır. Toplumsal ağlar işlenirken neyin esas alınacağı sorusuna verilen cevap durumu belirsizleştirmektedir. İşte bu yüzden bir bütünlük oluşturulamamaktadır. Gerçi bu noktada Faist (2000) ve Pries (2001) tarafından "uluslararası toplumsal mekânlar" kavramı kullanılmıştır ve bu kavram çalışılan

konulara bir çerçeve çizme açısından oldukça faydalı olmuştur. Bu yüzden Gielis'in (2009) ifadesine göre, göçmenlere ait yerler incelenirken 'mekânsal bir merceç' zoruridir. Böyle bir merceçđi sağlamak amacıyla 'ulusaşırı mekân' kavramı küreselleşmeyle beraber yerler arasındaki hareketliliğin görece arttığı bir çağda göç ve mekân arasındaki ilişkiyi anlamada faydalı olacağı kadar belli bir yerdeki bireysel ve toplumsal ya da aktör ve yapı arasındaki ilişkinin bir bütün olarak kavranmasına da faydası olacaktır.

Peki, 'belli bir yerdeki, göçmen tecrübeleri ve toplumsal ağlar arasındaki ilişkilere mekânsal bir merceç' ile nasıl bakılmalıdır? Gielis (2009), ulusaşırı çalışmalarda "mekânsal dönüşüm" adını verdiği mekân perspektifli bir bakış açısını gerçekleştirmek için birçok disiplinden yararlanmıştır. Bunlar, düşünürler(örneğin Casey 1993, 1997), beşeri coğrafyacılar (Harvey, 1996; Massey, 1994; Soja 1996) ve antropologlar (Appadurai, 1996; Hannerz, 1996)'dır. Bu bilim insanları arasında asıl kavramsallaştırma oluşturulurken Massey'in görüşleri dikkate değerdir. Casey (2001)'in 'mekânsız bir benlik yoktur' ifadesini 'mekânsız bir sosyal benlik yoktur' şeklinde genişleterek, hem göçmen tecrübelerini hem de toplumsal ağları kapsayan ve hatta onları oluşturan bir olgu olarak yer ve mekân kavramına anlamlar yüklenmiştir.

Bu noktada 'ulusaşırı mekânlar' kavramını biraz daha açmak faydalı olacaktır. Ulusaşırı göç olgusuna mekânsal bir perpektif katmak amacıyla 'ulusaşırı toplumsal alanlar' ve 'ulusaşırı toplumsal mekânlar' kavramları kullanılmaktadır. İkisi de bireysel ve toplumsal olan unsurlara çerçeve çizmesi yönünden benzerdir. Kavramın içinde bizatihi 'ulusaşırı' ifadesinin bulunması alan ve mekân gibi fiziksel yönü ağır basan ve sınırları olan kavrama esneklik katmıştır. Yani küreselleşmeyle beraber ulaşım ve teknolojideki gelişmeler alan, mekân, bölge gibi coğrafi kavramları zaten esnetmiştir. Ayrıca değişen paradigmalara bağlı olarak bu kavramlar bireysel ve toplumsal boyut da kazanmıştır. Bir diğer husus ise; 'toplumsal alan' ifadesinin 'toplumsal mekân'a göre daha esnek olarak kabul edilmesidir. Yani bireysel tecrübelerin ve toplumsal yapının coğrafi sınırları aştığını ama yine bir zemin olarak olguların belli bir yerde ya da yerlerde vuku bulduğunu ifade etmek için 'ulusaşırı toplumsal alanlar' kavramı kullanılmaktadır. 'Alan' kavramında yerler arasında geçişkenlik fazladır. Keskin sınırlar yoktur. Bu bağlamda 'ulusaşırı toplumsal mekânlar' ifade ise 'ulusaşırı toplumsal alanlar' ifadesine göre sabitliği ve daha az geçişkenliği ifade eder. Bu çalışmaya göre; 'ulusaşırı mekânlar' kavramının hem ulusaşırı toplumsal alanları hem de ulusaşırı toplumsal mekânları ifade eden bir yanı vardır. Özellikle coğrafyadaki paradigma değişimlerine bağlı olarak mekân kavramı; anlam, simge, duygulardan oluşan psikolojik boyutla beraber toplumsal ve kültürel olanın ifade edildiği yapısal bir boyut kazanmıştır. Yani mekân denildiği zaman zaten fiziki olanın ötesinde olanlar da kastedilmektedir. Toplumsal olan onun içindedir ve hatta mekân toplumsalı oluşturan ve dönüşüren bir olgudur. Bu yüzden mekân kelimesinin önüne ayrıca toplumsal sıfatını koymaya gerek yoktur. 1970'lerde sosyal bilimlerdeki mekânsal dönüşüme bağlı olarak bizzat mekân yapısal ilişkilerin her daim üretildiği bir yer olduğu için onun toplumsal

boyutunun altını çizmiştir. Kısacası, 'ulusaşırı mekânlar'denildiği zaman iki noktaya dikkat edilmelidir. Birincisi, küreselleşme ile beraber sınırların gevşeyip eşya, insan ve bilginin hareketliği hızlanmıştır ve bu hızın ifadesi olarak uluslararası kavramı kullanılmıştır. İkinci nokta ise, bütün bu küreselleşme sürecinin bizzat mekân kavramına yüklenen anlamları dönüştürmedir. Buna göre mekân hem fiziksel olanın hem de anlam ve duygu gibi bireysel boyutla beraber yapısal ilişkilerin yansıdığı ve oluşturulduğu toplumsal boyutun içiçe geçtiği bir kavramdır. Bu çerçevede, şu sorularla somutlaştırılabilir: 'Yaşadıkları yerler, toplumsal bir özne olan, Londradaki Türk çocuklarını nasıl etkiler? Daha spesifik olarak sorulursa, çocuklar uluslararası mekânları nasıl tecrübe etmektedirler. Onların yerlere dair duyguları nelerdir?

Çocuk çalışmalarında 'duygu' yeni bir konu değildir. Zeymbylas (2007) günümüze kadar sosyal bilimlerde duygu üzerine yapılan çalışmalarda üç kategorinin bulunduğunu ifade eder. Bu sınıflandırma, açıkçası, coğrafyada şimdiye kadar hakim olan paradigmalara da paralellik göstermektedir. Buna göre, birinci grup duygu çalışmalarında duygu denince psikolojik ve bireysel olan anlaşılır. Belli bir yerdeki kişinin duyguları denildiği zaman olgunun psikolojik boyutu kastedilir ve bu duyguların sebepleri üzerinde durulur. İkincisinde ise, duygu toplumsal bir inşa olarak kabul edilir. Daha doğru bir ifadeyle, duygu sosyo-kültürel bağlamın içinde ele alınır. Yapısalcı gelenek olarak da adlandırılan bu bakışa göre, duygular dil, toplum gibi yapıların bir ürünü olarak kabul edilir ve bir yere ait duyguyu anlamak için o yeri de kapsayan sosyo-kültürel yapının kavranması gereklidir. Üçüncü yaklaşımda ise, birey ve toplum ikiliği aşmaya çalışılır. Yani duygu denilen şey, bireyin psikolojisinin ve toplumsal yapının içiçe geçmiş ve onları da aşan bir halidir. Duygu ne sadece bir psikolojik süreçlere ne de bir toplumsal yapıya indirgenebilir. Postyapısalcı yaklaşım olarak isimlendirilen bu bakış açısı coğrafyada 'na-temsili teoriler' olarak da ifade edilir. Bu bakış açısına göre duygu kompleks bir şeydir ve bu karmaşık olguya "duyguların ilişkiselliği" (Kraftl 2015) de denir. Bu ilişkisellikte öne çıkan kavramlar ise beden, maddi unsurlar, duygu, duygulaşım (affect) kavramlarıdır. Çalışmaların perpektifine göre bu kavramlardan biri öne çıksa da bunların bütünselliğinin altı çizilmiştir. Beden ve duygu üzerine yapılan çalışmalarda beden duygunun olduğu aşkın bir varlık olarak düşünülürken maddi unsurlar ve duygu üzerine yapılan çalışmalarda birey ve çevresi birbirini üreten bir olgu olarak düşünülmüştür. Duygu ve duygulaşım (affect) kavramlarını öne çıkaran çalışmalarda, duygu; bireyin içinde yaşadığı halin üzüntü, neşe, mutluluk, hüznün, coşku şeklinde dışarı yansımış haliyken duygulaşım kavramı ise bireyin içini ve dışını kapsayan bir kavram olarak kabul edilir. Deleuzian bakış açısıyla, duygulaşım kavramı aşkın anlamda bedende ve onun çevresinde materyallerin/maddi unsurların birbirine gömülü olduğu ve özneler arasında olan bir atmosferdir. Denilebilir ki, duygulaşım duyguyu aşan bir kavramdır. Bu çalışmanın amacına göre kavramlar formüle edilirse; duygu iki boyutlu olarak ele alınacaktır. Birinci bağlamda; duygu, bireyin içinden dışarı yansıyanlardır. Çalışmanın birinci bölüm ve ikinci bölümünde daha çok bu bakış

açısı hakimdir. İkincisinde ise, bireyin içinde ve dışında olanların bir aradada olduğu bir atmosfer olarak kabul edilecektir. Çalışmanın üçüncü bölümü de bu bakış açısıyla ele alınmıştır. O halde denilebilir ki; Londra'daki Türk çocuklarının duygusal coğrafyaları denildiğinde, en genel anlamda, onların farklı yerlere dair duyguları anlaşılmalıdır.

İçeride ya da dışarda olmak

İçerisi ve dışarıyı ayırımı, genelde, fiziki bir ayırmadır ve eski dönem göç çalışmalarında bu ayırımın çağrışımları göç teorilerinin esasını oluşturmuştur. Buna göre mutlaka iki konum arasında bir hareket yaşanarak insanlar bir yerden (içerden) başka bir yere (dışarı) göç ederler. Kaba bir tabirle, göçmenin macerası dışarıyı içerisi ya da yabancı yerleri yuva haline getirmektir. Göçlerin sebepleri olarak görülen itici/çekici faktörler de bu ikiliğin bir diğer yansımasıdır. İçeride bir olumsuzluk ya da dışarının bir cazibesi sebebiyle insanlar göç ederler. Oysa son dönem göç çalışmaları durumun daha karmaşık olduğunu göstermektedir. Sadece araştırmacının bulunduğu yer bile bu karmaşık durumu yansıtır. Örneğin Avrupa ülkelerine göç eden Türkler denildiği zaman eğer araştırmacı olaya Türkiye'den bakıyorsa gidenlerin kimliklerini unutmamaları ön kabulü ile bakabilirken göç edilen ülkedeki bir araştırmacı ise gelenlerin asimilasyonunu ya da uyumunu esas alan çalışmaları bir ön kabul olarak alabilir. Yani bulunduğumuz noktaya göre olguya bakış da farklılık gösterir. O halde, iç ve dış kavramı birbirine giren bir olgudur ve bu ikiliği aşmak için uluslararası kavramı son dönem çalışmalarda oldukça revaçtadır. Yine de böyle bir ayırımın bir zemin oluşturması açısından faydası vardır. İçerisi ve dışarıyı ayırımında fiziki anlamın görece aşındığını ve içerisi ile dışarının eskiye göre farklı olduğunu Fatih'in ifadelerinde görmek mümkündür:

"Babam bep anlatır. Bizim zamanımızda memlekete gitmek zordu der. Şimdi siz şanslısınız der. Uçaklar arttı der. İnternet var der. Babam eskiden köye mektup yazarmış, telefonda görüşmek zormuş. Bir tek komşunun telefonu varmış. Şimdi her şey daha kolay diyor" (Fatih, 12 yaşında).

Hess ve Shandy, çocukların sınır, etkileşim ve karar verme süreçleri gibi şeyleri nasıl deneyimlediklerini görmek için 'kavşaktaki çocuklar' kavramını kullanmıştır ve bu kavşaktaki çocukları üç teorik çerçevede ele almıştır: Semantik (kategorik), fiziki/mekânsal, zamansal/duygusal. Semantik kavşak, iç ve dışı semantik kategoriler olarak ele alır. Buna göre iç ve dış ayırımı kategoriktir ve bunu oluşturan sınırlar siyasi, toplumsal, kültürel vb olabilir (Hess ve Shandy, 2008: 67) İçerisi/dışarıyı ayırımı yapıldığı zaman 'sınır' kavramıyla karşılaşmak kaçınılmazdır. Sınır denildiği zaman belli bir fiziksel sınırla beraber bizzat semantik bir sınır ifade edilmektedir. O halde kısaca denilebilir ki, iç/dış ve onu oluşturan sınırlar denildiğinde mekânsal ve zamana ait farklılıklar ifade edilip bu ayırımın bizzat semantik bir ayırım olduğunun altı çizimelidir. Çalışmanın birincil amacı da, iç/dış ve sınır kavramlarına dair çocukların zihinlerinde oluşan dilin keşfedilme çabasıdır. Bu dil elbette çocukların ebeveynlerinden tevarüs ettikleri

bir dil olduğu kadar bulununan yer ve zamanın da ürünüdür ve hatta hepsinin bir karışımıdır.

Londra'daki Türk çocuklarının iç/dış deyince ne anladığını görmek için çocukların nereyi evi olarak gördüklerini, farklı yerler arasındaki duygularını, nerelerde kendilerini huzursuz hissettiklerini ve en son olarak da nerede kendilerini yabancı ya da öteki hissettiklerini görmek faydalı olacaktır.

Selim'in ifadesine göre:

"Ben İngiltere'yi sevmiyorum. Okulda çocuklar dalga geçiyorlar. Kebapçı diyorlar. Ben Türküm deyince hemen kebabçısın sen diyorlar. Hem babam kebabçı değil. Ama tüm Türkler kebabçı onlar için"(Selim, 10 yaşında).

Selim'in yapılan görüşmeler esnasında kendini Türkiye'de daha rahat hissettiğini ve insanların onunla orada dalga geçmediğini söylemesi onun iç ve dış ayrımını çok geneliyici bir şekilde yaptığının bir göstergesidir. Bunun bir benzeri Şeyda'nın ifadelerinde de görülmektedir. Ancak ona göre, Selim'in tam tersi şekilde Türkiye rahat hissedilmeyen bir yerdir:

"Orda herkes bakıyor. Yolda yürüsen bile bakıyorlar. Bir keresinde ablama laf attı biri. Korktuk. Eve zor koştuk" (Şeyda, 11 yaşında).

Selim ve Şeyda örneğinde görüldüğü gibi bazen İngiltere bazen de Türkiye olumsuz duyguların beslendiği bir yer olarak karşımıza çıkabilir. Bir yere ait olumsuz duygular, çocukların kendilerini doğrudan doğruya farklı bir yerde konumlandırıp çemberin içinde ya da dışında olma şeklinde karşımıza çıkar. Bu tür söylemler oldukça genel ve indirgemecedir. Ancak bu tür duygular bütün bir göçmen çocukları için genellenemeyeceği gibi aynı çocuğun duyguları bağlama ve zamana göre de değişebilir. Çocuklarla yapılmış bir grup tartışmasında bu olgu rahatlıkla görülebilmektedir:

Şeyda: "İstanbul'a gittik. İnsanlar kaba. Çok kalabalık. Kimse kimseye yol vermiyor. Kibar değiller. Laf atıyorlar sürekli".

Batuban: "Kaba insanlar her yerde var. Burda da var. Burda da laf atanlar var"

Melisa: "Evet, bizim okulda çok kötü çocuk var".

Yasemin: "Yaramaz çocuk her yerde var. Haklısın. Bizim okul hep öyle çocuk dolu...Bir keresinde dolmuşa bindik. Bir adam diğerine bağlı. Karga ettiler. Babam Türkiye'de daha çok karışıyor bize"

Şeyda: "Bana da. Bazı şeyleri giymeme izin vermiyor babam...Ama köyümüz öyle değil. İstanbul gibi değil. Herkesi tanıyoruz. Köyde beni tanımayanlarda babamın adını söylüyorum. O zaman tanıyorlar. Orası kötü değil"

Muzaffer: "Köy sıkıcı. Bir şey yok orda. İstanbul daha güzel. Kalabalık"

(Şeyda, 11 yaşında; Batuban, 13 yaşında; Melisa, 12 yaşında; Yasemin, 12 yaşında; Muzaffer, 12 yaşında).

Bu grup tartışmasındaki diyalogda da görüldüğü gibi çocukların duygu ve düşünceleri çeşitlilik gösterebilir. Şeyda için İstanbul'un kalabalık olması olumsuz bir duyguya sebep olurken Muzaffer için bu sevilen bir durumdur. Şeyda ve Yasemin, Türkiye'deki, özellikle, erkek çocukların saygısız olduklarına vurgu yaparken Melisa'ya göre ise benzer kişiler İngiltere'de de vardır. İlginç olan ise, Yasemin ve Şeyda'nın Melisa'nın fikirlerini desteklemesidir ya da onunla orta noktaya gelmeleridir. Burda altı çizilmesi gereken bir husus; çocuklarla birebir yapılan mülakatlarda çocuklar bir yere dair duygularını genellemeye daha yatkın iken grup tartışmasında ya da topluluk içindeki sohbetlerde her ne kadar genellemeler yapsalar da 'duruma ve bağlama' göre fikirleri yumuşayabilmektedir. Bunun haricinde zaman da çocukların duygularını etkileyen ve genelleme yapmamıza engel olan bir diğer faktördür. Şeyda bu olguya iyi bir örnektir. Birebir derinlemesine görüşmede ve grup tartışmalarında, genelde, Türkiye'ye dair olumsuz duygular ifade eden Şeyda görüşme yapıldıktan bir sene sonra Türkiye'ye dair daha olumlu duygular içindedir.

"Yaz tatili güzeldi. Türkiye'yi seviyorum artık"

Neden diye sorulduğu zaman;

"Çünkü yardım yapıyorlar. Babam cüzdanımı kaybetti. Sonra bir adam cüzdanı bulmuş. Babama verdi. Çok iyi adamdı o"(Şeyda, 11 yaşında).

Bu olayın Şeyda'nın duyguları üzerindeki etkilerinin etkili olup olmadığını gözlemek için bu bağlamda ısrarlı sorulara Şeyda'nın her seferinde "Türkiye'yi seviyorum artık" cümlesi paralelinde cevaplar vermesi, bir yere ait duyguları yaşanan olayların etkilediğini göstermesi kadar bir kişinin zamanla duygularını değiştirebileceğinin göstergesidir.

İçerisi ve dışarısi dikotomasi oluşturduğumuzda dolaylı olarak kimlikle ilgili meselelere de girilmiş olur. Kimlikler farklı yerlerden etkilenirler ve belli bir yerdeki kimlikler etkileşim içinde oldukları için kimlik ve mekân arasındaki sürgit devam eden bir ilişki vardır ve hatta mekân kimliğin oluştuğu bir yerdir. 'Ben kimim' sorusu 'ben nereliyim' sorusu ile paralellikler gösterir. Dolayısıyla, çok geniş bir kavram olan kimlik, bu çalışmada, mekânla ilişkisi bağlamında ele alınıp kimliği oluşturan diğer unsurlar tek tek ele alınmaktan ziyade mekân, kimliklerin oluştuğu, değiştiği ve dönüştüğü bir yer olduğu için kimliğin mekânsal boyutuna değinilmiştir.

Bir yerdeki fiziksel unsurlar da çocukların duygularını etkiler. Örneğin iklim çocukların bir yere ait duygularını ciddi anlamda etkilemektedir. Mülakat yapılan çocukların büyük bir çoğunluğu Türkiye'nin sıcak bir iklime sahip olmasını sevdiklerini ifade etmişlerdir. Hatta bu sevgi bazı durumlarda o yere ait duyguları etkileyen en önemli unsurlardan biri de olabilmektedir:

"Köy çok sıcak. Orda hep dışarda oyun oynuyoruz. Yağmur yok. Hep güneş var" (Ayşe, 8 yaşında).

Çocukların büyük bir çoğunluğu sıcak havayı çok sevdiklerini söylelerde Türkiye'deki sıcak havayı sevmediğini ifade eden çocuklar da vardır. Sıcak yanı sıra başka zorluklar da getirmektedir

"Çok sıcak. Her yer sıvrisinek. Uyuyamıyorum. Köy çok kötü" (Yusuf, 9 yaşında).

Günümüze internet kullanımı hayatın her alanında gündelik hayata girdiği için teknoloji ve onun kullanımı bir yere ait duygularımızı etkileyen bir olgudur. Çocukların aktif bir şekilde iletişim araçlarını kullandıklarını varsayarsak bir yerde internete bağlanıp bağlanamama çocukların o yere dair duygularını oldukça fazla etkiler.

"Aksaray'a gittik (Burda Aksaray'ın bir köyü kastediliyor). İnternet yoktu. Çok kötü. Bir şey yapamadım. Arkadaşlarıma yazamadım. Londra'yı çok özledim" (Yusuf, 9 yaşında).

Bazen bir yer gerçekliğin ötesinde tasavvur edilen bir mekândır (Van Blerk ve Ansell, 2006). Londra'daki Türk çocuklarının, özellikle Türkiye'ye dair bilgileri daha çok ya ailelerinden ya da televizyon gibi kitle iletişim araçlarında edinilmiş bilgilerdir. Bu bilgilerden 'hayali bir yer'in ortaya çıktığı bir olgudur. Bu hayali yerin gerçekliğinin sınlanması ise o yerleri bizzat tecrübe etmek ile mümkündür:

"Babam köyde çalışmış. Yiyecekleri yokmuş. O zaman Türkiye'de elektrik yokmuş. Evin tuvaleti dışarıdaymış. Babamın ayakkabı bile yokmuş. Türkiye çok fakirmiş" (Nurçin, 10 yaşında).

İlginç olan nokta; çocukların ailelerinden ya da kendi tecrübelerinden hareketle Türkiye'ye dair genellemeler yapabiliyor olmalarıdır. Örneğin, çocuklar ailelerinin memleketini bütün bir Türkiye olarak algılayabilirler. Bilgi içerikli sorulara cevap verebilen yaşa erişmiş çocuklara, Türkiye'nin başkenti neresidir diye sorulduğunda çoğu ebeveynlerinin memleketlerini söylemiştir. Ancak çocukların yaşı büyüdükçe ve Türkiye'de seyahat edilen yerlerin çeşitliliği arttıkça bu bilgiler daha kapsamlı ve derin hale gelmektedir.

Uluslararası çocuklar üzerine yapılan çalışmalar, daha çok 'hatıraların ve geçmişin toplumsal inşası'na eğilmekten ziyade 'uluslararası mekânlar'ın geleceğine eğilirler. Çocukların hayalleri ve tasavvurlarına dair görüşler yerin, kimliğin ve birlikte olmanın kültürel inşasına yeni yaklaşımlar getirmiş olsa da, özellikler yetişkinlerin geri dönüş mitinden beslenen bu görüşler çocukların dünyasını açıklamada yetersiz kalır. Hayali bir vatan yaratmada nostaljinin rolü yatsnamaz. Ancak çocukların iki yer ya da yerler arasında kurduğu bağ ebeveyninden edinilmiş nostaljilerden, hatıralardan ve duygulardan beslenmekle beraber onları yeniden üreten bir olgudur. Bundan sonraki bölümde çocukların yerler arasında kurduğu bağların onların duygularına etkileri üzerinde durulacaktır.

Yerler arasında bağ kurmak

Göçmen çocuklarının hayatlarını şekillendiren ‘hareket ve akışkanlık’ gibi kavramlar sosyo-ekonomik ve kültürel bir süreç olan göçü anlamak için yeni ve farklı imkanlar sunar (White, 2011: 1167). Appadurai (1996), Clifford (1997), Cresswell (2001, 2006), Kaplan (1996) ve Sheller and Urry (2006) gibi düşünürlerin şekillendirdiği ‘yeni hareketlilik paradigması’na göre dünya, gerçek ve mecazi anlamda, sürekli bir ‘hareket hali’ndedir. Teknolojik gelişmelerin kolaylaştırıcı etkisiyle beraber insan, eşya ve bilginin birçok yerde kolay hareket etmesi ve dağılması farklı ve karmaşık bir duruma sebep olmuştur. Bu bağlamda, yeni çağ her daim ‘hareket halinde’ olma olgusu üzerinden anlaşılmalıdır ve yeni durum, bir göçmenin iki farklı yer arasındaki ilişkisini sadece konum ilişkisinden ziyade yerel ve küresel birçok unsurun bir araya gelip birbirini etkilediği ve dönüştürdüğü bir ilişki olarak ifade edilebilir. Haikkola’nın (2011:1210) göçmen çocuklarının öznelliğinin ve göç tecrübelerinin gerçek ve hayali olan hareketlilik ile nasıl tesis edildiğini ve maddi unsurların ulusaşırı yerleri nasıl bir birbirine bağladığını gösteren çalışması dikkate değerdir. Toplumsal ilişkilerin oluşumu ve sınırları aşan bağlantılardan kaynaklanan kimlik ve aidiyet inşası çocukların ulusaşırı alandaki gündelik yaşamlarına şekil verir.

Seyahat etmek farklı yerler arasında bağ kurmanın en önemli yöntemlerinden birisidir. Çocukların seyahat etmeye dair duyguları çok çeşitlidir. Çoğu çocuk için seyahat denilince sadece İngiltere’den Türkiye’ye gitmek akla gelirken bazıları için seyahat etme, İngiltere ve Türkiye haricinde başka yerlere de gitmektir. Türk çocukları örneğinde, nereye ve ne zaman gidileceğine genelde ebeveynlerin karar verdiği gözlenmiştir ve çocukların büyük bir çoğunluğu ebeveynleriyle beraber seyahat etmektedirler. Aileleri olmadan seyahat eden çocuklar olsa da genelde bu çocuklara akrabadan bir yetişkin refaket etmektedir.

Çocukların büyük bir çoğunluğu için Türkiye’ye gitmek demek aynı zamanda yaz tatili anlamına gelmektedir. Aileler bir yere gidecekleri zaman, genellikle, çocukların okul zamanlarına göre plan yapmaktadırlar. İngiltere’de temmuz ortalarında okullar yaz tatiline girdiği için Türkiye’ye yapılan seyahatler genelde yaz mevsimine denk düşmektedir. Okul hayatından uzakta olduğu için Türkiye gezilen, tatil yapılan, eğlenilen bir yerdir. Hatta çoğu çocuk için Türkiye tatil ile özdeşdir. Genelde ebeveynlerin memleketleri, İstanbul gibi büyük şehirler ve Türkiye’nin güneyindeki turistik yerler çocuklar için Türkiye ile özdeşleştirilmektedir ve Türkiye, okulun olmadığı, denize girilen, bol bol oyun oynanan ve eğlenen bir yerdir. Bu durum aşağıdaki örneklerde de görüleceği gibi çocuktan çocuğa çeşitlilik gösterebilir:

“Ders yok, okul yok. Türkiye’yi seviyorum” (Yasemin, 12 yaşında).

“Otele gittik. Çok güzeldi. Deniz vardı. Hava çok sıcaktı. Ama Aksaray güzel değil. Orda sıkılıyorrum” (Yusuf, 9 yaşında).

“Köy çok güzel. Bir sürü oyun var. Gece olunca oynuyoruz. Evin önünde çocuklar var” (Melisa, 12).

Londra'daki Türk çocuklarının da belli bir yerde arkadaşlara sahip olması onların yerlere dair duygularını etkileyen bir ögedir. Arkadaş ve yer arasındaki ilişkiye her çocuk farklı anlamlar yüklediği gibi bir çocuğun zamanla duygularında değişim olabilir. Çocukların gittikleri yerde yeni arkadaşlar edinmesi ve bu arkadaşlığı sürdürmeleri o yer ile bağlarının da sürdürülmesini sağlar. Bazı çocuklar için İngiltere'deki arkadaşlarından uzakta olmak oldukça sıkıcıdır. Hatta ailelerin ısrarı olmasa yazın arkadaşları ile Londra'da kalmak daha tercih edilen bir durumdur:

"Londra'daki arkadaşlarımı özliyorum" (Ege, 10 yaşında).

Özellikle ebeveynlerin memleketlerindeyken çocuklar zamanla orada kendilerine ait bir çevre kurarlar. Bu çevre ilk önce akraba çevresindeki yaşlılardan oluşurken zamanla halka genişlemektedir.

"Kuzenlerimle oynarız. Onların arkadaşları var. Önceleri onları tanımıyordum. Sonra arkadaş olduk" (Muzafer, 12 yaşında).

Çocukların kendi kurdukları arkadaş çevreleri çocukların Türkiye'ye dair duygularını ve bağını etkileyen bir unsurdur. Ebeveynlerin haricinde çocukların bizzat Türkiye'ye gitmeyi arzu etmelerinin en önemli sebeplerinden biri zamanla kendi kurdukları arkadaş çevresidir. Arkadaşlık her zaman olumlu duygulara sebep olan bir durum değildir. Bazı çocuklar için Türkiye demek yalnız kalmak, arkadaşlarının olmaması ve Londra'daki arkadaş çevresinin özlenmesi demektir.

"Türkiye'de bir şey yapmıyorum Hep evdeyim. Kimseyi tanımıyorum" (Ferda, 12 yaşında).

Bazı çocuklar için yaz tatili demek aynı zamanda bir eğitim faaliyetidir. Yazın köylerine gittikleri zaman yaz okulu, kuran kursu gibi yerlere giden çocuklar için Türkiye'nin eğitim faaliyeti boyutu da vardır. Çocukların bu faaliyetlere dair duyguları da çeşitlilik gösterebilmektedir:

"Ben yazın mektebe gitmek istemiyorum. Kimseyi tanımıyorum orda" (Yasemin, 12 yaşında).

"Yazın camiye gidiyoruz. Çok güzel. Dersten sonra oynuyoruz. Ağaçlara çıkıyoruz" (Melisa, 12 yaşında).

Çocukların hem kendi kurdukları arkadaş çevreleri hem de ebeveynlerinin çevresi ile ilişkileri sadece seyahatler vasıtası ile devam etmemektedir. Özellikle iletişim araçlarındaki gelişmeye bağlı olarak yerler arasındaki bağ artmıştır. Facebook gibi sosyal medya imkanlarının çok kullandığı gözlenmektedir. Kendi kişisel sosyal medya hesabına sahip çocuklar hem akraba ya da arkadaş gibi tanıdıkları ile bağlarını bu sayede devam ettirmektedirler. Her ne kadar çocuklar sohbet gibi doğrudan bir iletişime az girseler bile sosyal medyada paylaşımları takip ederek Türkiye'ye ile olan bağlarını devam ettirmektedirler:

"Annemin facebook'unda gördüm. Teyzem bir yere gitmiş. O yere ben de gittim. Çok güzel. Hemen anneme o resmi beğen dedim. Beğendi. Yorum yazdı" (Şeyda, 11 yaşında).

Çocukların bir yerden başka yere seyahat etmesi ya da internet gibi araçlar vasıtasıyla iletişim kurulması yerler arasındaki duyguyu etkileyen en önemli unsurlardan birisi olsa da bu duygular kişiye, toplumsal ve kültürel yapıya ve zamana göre değişen ve dönüşen daha kapsamlı ve derin bir olgudur.

Geçmiş ve geleceğin şimdiki zamana bağlandığı yer olarak mekân

Çalışma boyunca Londra'daki Türkiyeli çocukların duygu ve eylemlerini oluşturan sosyo-mekânsal süreçlerin birbirine geçmişliği vurgulansa da bu bölümde sosyo-mekân ve zamanın her daim birlikteliğini ifade eden 'mekânsallık' kavramı öne çıkarılacaktır. Pile ve Keith (1993), 'mekânsallık' kavramının altını çizerek toplumsal ve mekânsal olanın birbirinden ayıramayacağını ve birinin diğerinin içinde olduğunu ifade eder. Düşünerek, hissederek ve eylemde bulunarak toplum ve mekânda eş zamanlı olarak koşulların bilincine varırız. Öyle bir bilinç çok farklı durumlarda tecrübe edilebilir ve bu durum toplum, mekân ve zamanın bütünlüğünü gösterir.

Bu noktada ifade etmek gerekir ki, Kraftl (2015)'in İngiltere'deki alternatif eğitim coğrafyalarını ele aldığı çalışmasında "alternatif eğitim coğrafyalarının mekânsallığına" dair yaklaşımı dikkate değerdir. Mekânsallık kavramı ile sosyo-mekânsal olandan öteye sıçrayıp zaman da sürece dahil olur. Mekân, "yaşamın bizatihi kendisi"nin üretildiği zamandır (Kraftl, 2015: 7). Mekânsallık, fiziki unsurların, hislerin, zamansal ritimlerin, kişiler arası ilişkilerin ve daha bir çok şeyin birbirine girmesidir ve mekân denildiğinde çok boyutlu, karmaşık ve dinamik bir mekânsallık anlaşılmalıdır (Kraftl, 2015: 210). Bu bağlamda, 'Londra'daki Türkiyeli çocukların mekânsallığı' ifadesinden sosyo-mekânsal olan ile zamanın içiçe geçmişliği anlaşılacaktır.

Önceki bölümlerde, Londra'daki Türkiyeli çocukların duygusal coğrafyalarından kasıt daha çok geçmişten edinilenlerdir. Burada geçmiş denilince aile, toplum, okul vb gibi yapılardan elde edilen ve kimliğin oluşumunda katkısı olan unsurlar anlaşılmaktadır. Bu yönüyle sosyo-mekânsal olanlar nispeten 'donmuş' olarak kabul edilebilir. Oysa mekân 'bizatihi yaşamın kendisi'yle içiçedir ve bu olgunun geçmişe ait şeylerin (toplumdan ve mekândan edinilenler) haricinde onu geleceğe taşıyan bir yanı da vardır. Kısaca, geçmişten geleceğe taşınan şeylerin şimdiki zamanda somutlaşması mekânsallık olarak ifade edilebilir. Bu bölümde, geçmişten tevarüs edilenler ile şimdiki zamandan geleceğe bakılacaktır. Yani Londra'daki Türkiyeli çocukların geleceğe dair duyguları irdelenecektir. Tekrar altını çizmek gerekir ki 'gelecek zaman' ne geçmiş zamandan ne de sosyo-mekânsal olandan bağımsızdır. Hepsi bir bütündür. Londra'daki Türkiyeli çocukların geleceğe dair duyguları 'umut ve endişe' bağlamında ele alınacaktır. Böyle bir ayırım, indirgemeci ve genelleyci bulunabilir ancak pratik sebeplerle tercih edilmiştir. Bu iki zıt duygu aynı kişide aynı anda da görülebilir.

Derinlemesine görüşme ve katılımcı gözlemlere göre çocukların büyük bir çocukluğu için gelecek kaygı ve umut arasında bir salınımdır ve bu konuda daha çok ailenin etkisi söz konusudur. Tarık'ın ifadesiyle:

"Babam sürekli oku diyor. Biz okumadık sen oku diyor... üniversiteye gitmek istiyorum. Daha ne okuyacağıma karar vermedim"(Batuhan, 13 yaşında).

Batuhan ise İngilizce eğitim almanın avantajını Türkiye'de kullanmak istemesi çocukların geleceklerini birden çok yerde kurma istediklerinin göstergesidir. Daha önce ifade edildiği gibi ailenin ve çevrenin bu duruma etkisi büyüktür. Batuhan ve babası ile yapılan sohbetlerde sürekli Türkiye'deki eğitim ile ilgili konuların konuşulması dili bir avantaja çevirmek isteğinin ifadesidir:

"İngilizce biliyorum. Boğaziçi Üniversite'sinde okuyacağım. Babam oranın en iyi okul olduğunu söylüyor. Hem bize farklı sınav varmış. Çok kolay girermişim. Türkçem de iyi olur orda. Babam orda krallar gibi yaşarsın diyor bana" (Batuhan, 13 yaşında).

İyi eğitim almak her ne kadar iyi bir gelecek için ön şartmış gibi gözükse de bazı çocukların bu duruma bakışı farklıdır:

"Okulu seviyorum. Abimin berber dükkkanı var. Ben de orda çalışacağım" (İbrahim, 13 yaşında).

Çocukların büyük bir çoğunluğu üniversiteye gidemedikleri takdirde ebeveynlerinin yaptıkları işleri yapacaklarını ifade etmişlerdir. Gelişmiş bir ülkede olmanın güveni çocukların söylemine yansımıştır. Bu söylemlerin oluşmasında da ebeveynlerin etkisi vardır. Örneğin Gökhan'ın İngiltere'nin sosyal politikalarına dair vurgusu dikkate değerdir.

"Dayım okumasan da olur diyor. Benifüt (devlet yardımı) alıp gül gibi geçinirsin diyor". (Gökhan, 13 yaşında).

Yaşı daha küçük olan çocukların gelecekle ilgili duyguları daha genel, belirsiz ve romantiktir. Örneğin;

"Ben futbolcu olcam. Arsenal'da oynayacam. Zengin olacağım" (Coşkun, 9 yaşında).

Yaşı daha büyük olanlar da ise geleceğe dair beklentiler daha somutlaşırken aynı zamanda endişeler de artmaktadır.

"İlk önce başka yere taşınacağım. Kuzey Londra'da yaşamak istiyorum. Burası karışık." (Yasemin, 12 yaşında).

Çocuklara "gelecekte nerede yaşamak istersin" diye sorulduğu zaman umutlar ve beklentiler devreye girmektedir. Cevapların belli bir ölçüsü yoktur. Anlıktır ve bağlama göre değişebilir. Deniz kenarı, köy, şehir gibi daha genel cevaplar olduğu gibi İngiltere, Londra, Kent, Türkiye, İstanbul, Antalya, Aksaray, Amerika, Hawaii, Avrupa, Almanya gibi belli bir yer isminin verdiği cevaplar da vardır. Her ne kadar çocuklar farklı yerlerde yaşamak isteselerde sohbetin gelişimine bağlı olarak üzerinde en çok yapılan vurgu Londra'da doğup büyüdüklerine ve Londra'da yaşamayacaklarına dairdir:

“Ben Londra’dayım. Okul ile Fransa’ya gittim. Güzel orası. Türkiye’ye ber yazğ gidiyoruz. Güzel. Deniz var. Hava sıcak. Annem yazın geri dönmek istemiyor. Ben geri gelmek istiyorum” (Yasemin, 12 yaşında).

Kısacası, çocukların gelecekte nerede yaşamak istiyorsun soruna verdikleri cevaplar sosyo-mekânsal farklılıklara göre çeşitlilik gösterirler ve ayrıca bu sorulara verilen cevaplar durağan değildir; tam tersine akışkandır. Aydın’ın gelecekte nerede yaşamak istersin sorusuna verdiği cevaptaki gibi:

“Sürekli değişiyor. Bakalım zaman ne gösterecek...” (Batuhan, 13 yaşında).

Sonuç

Londra’daki Türkiyeli çocukların duygusal coğrafyaları denildiğinde genel ve indirgemeci çıkarımlar yapmaktan ziyade her çocuğun hikayesi kendine özgü bir durum göstermektedir. Dolayısıyla çocukların belli bir yere ya da yerlere dair duyguları epey çeşitlidir. Bu çeşitliliği çocukların bireysel, toplumsal, kültürel vb farklılıkları etkiler ve bu durum kısaca şöyle özetlenebilir: ‘Ne kadar fazla çok çocukla derinlemesine görüşme yapılırsa o kadar çok hikaye olur’. Elbette ki her çeşitlilik ve farklılık ‘nevi şahsına münhasır’ bir durum gösterse de çeşitlilikler ve farklılıklar belli bir perspektif ile analiz edilebilir ve sınıflandırılabilir. Çalışmanın amacı böylesi genel çıkarımlara ulaşmak değildir Londra’daki Kıbrıslı ve Türkiyeli çocukların duygusal coğrafyaları genel bir bakış açısı ile ele almanın faydalı bir yanı vardır.

Göçmen topluluklarındaki farklılıklar göçmen çocuklarına yansısı da çalışmanın amacı kimliğe dayalı farklılıklar üzerine eğilmek değildir ancak, yine de, bu farklılığın çocukların dünyasına etki etmesi kaçınılmazdır. Örneğin Kıbrıslı Türkler Londra’ya çok daha önce göç ettiği için Kıbrıslı Türk çocukları denildiğinde üçüncü ya da dördüncü kuşak anlaşılmaktadır. Oysa, Türkiyeli göçmenler Kıbrıslılara göre daha yeni göç etmişlerdir ve haliyle çocuklar genelde ikinci ya da üçüncü kuşağı temsil etmektedir. Dolayısıyla, bu durum Türkçe dil beceresi, yerlere dair duygu ve düşünceler, eğitim durumu gibi birçok şeyi etkilemektedir. Örneğin Kıbrıslı çocuklar Türkiyeli çocuklara göre Türkçeyi daha az bilmekte ve daha az kullanmaktadır. Kıbrıslı çocukların anavatana dair bilgileri daha azdır. Bu ve benzeri durumlar çocukların yerlere ait duygularını etkiler.

Aile çocukların dünyasını etkileyen en önemli unsurlardan biridir. Londradaki Türkiyeli çocukların belli yerlere ‘aileleriyle birlikte’ seyahat ediyor olmaları çocukların yerlere dair duygularını etkileyen önemli bir unsurdur. Bu yüzden çocukların özellikle Türkiye’ye dair duyguları aileden edinilen bilgilerle oluşmuştur. Bu noktada bizzat yazarın yaşamış olduğu tecrübe dikkate değerdir. Çalıştığım bir okulda bir öğrenciyi (9 yaşında) uyardığım zaman bana avucunu açarak elini uzatmıştı. İlk başta ne olduğunu anlayamadım. Sonra öğrenciyi sorduğumda bana ‘Sen Türk öğretmensin’ dedi. Nispeten komik olan bu sahneyi öğrencinin velisi ile konuştum. Türkiyeli bir göçmen olan öğrenci velisi,

kendi öğrencilik yıllarında okulda disiplinin önemli olduğunu ve bunu çocuğuna anlatmak istediğini söyledi. Ayrıca çocukluk yıllarında öğretmeninden yediği dayığı da espri olsun diye çocuğuna anlattığını ifade etti. Buna göre, bu göçmen için Türkiye'deki eğitim sistemi Londra'ya gelmeden önce bıraktığı gibidir. Belki değişimin farkındadır ancak yine de kendi çocukluk hatıraları anavatana dair asıl verileri oluşturmaktadır. Bunun gibi ailenin belli bir yere dair kişisel tecrübeleri ya da dünya görüşü çocuklara aktarılır ve çocukların yerlere dair duygularını şekillendirir.

Ancak, çocukların bazı yerlere dair kendi tecrübeleri zamanla onların duygu ve düşüncelerinin genişlemesini, derinleşmesini, değişmesini, dönüşmesini sağlar. Aileden edinilmiş bilgiler artık kendi tecrübeleri ile sınılanır ve yeni bir durum ortaya çıkar. Her ne kadar bu durum yeni olsa da çocukların yerlere dair duyguları zamana ve konjektüre göre değişebilir. Bir çocuk belli bir yer hakkında olumlu duygulara sahip iken bir süre sonra tam tersi duygulara sahip olabilmektedir. Ayrıca çocuklar bir sohbet esnasında bir yeri sevdiğini söyleyebilirken konu değiştiğinde bu sefer eş zamanlı olarak az önce söylediklerinde farklı duygulara sahip olabilir. O halde kısaca denilebilir ki Londra'da, Türkiyeli çocukların duygusal coğrafyaları çocuktan çocuğa değiştiği gibi aynı çocuğun duyguları da bağlama göre değişebilir ve zamanla daha farklı bir boyut kazanır.

Kaynakça

- Appadurai, A. (1996). *Modernity at Large: Cultural Dimensions of Globalization*, Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Bailey, A. and Boyle, P. (2004). "Untying and retying family migration in the New Europe", *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 30, 229–241.
- Baldassar, L., Baldock, C.V. and Wilding, R. (2007). *Families Caring Across Borders. Migration, Ageing and Transnational Caregiving*, New York: Palgrave Macmillan.
- Beaverstock, J. (2002). "Transnational elites in global cities: British expatriates in Singapore's financial district", *Geoforum*, 33, 525–538.
- Bilecen, T ve Araz, M.S. (2015). "Londra'da yaşayan Türkiyeli göçmenlerin etnik ve mezhepsel aidiyetlerinin siyasal tutum ve davranışlarına etkisi", *Göç Dergisi*, 2,2: 189-207.
- Bushin, N. (2008). "Quantitative datasets and children's geographies: Examples and reflections from migration research", *Children's Geographies*, 6, 451–457.
- Casey, E. (1993). *Getting back into place: toward a renewed understanding of the place-world*, Bloomington: Indiana University Press.
- Casey, E. (1997). *The fate of place: a philosophical history*, Berkeley: University of California Press.
- Clifford, J. (1997). *Routes: Travel and Translation in the Late Twentieth Century*, Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Cresswell, T. (2001). "The production of Mobilities", *New Formations* 43: 11-26.
- Cresswell, T. (2006). *On the Move: Mobility in the Modern Western World*, London: Routledge.

- Dobson, M. (2009). "Unpacking children in migration research", *Children's Geographies*, 7(3): 355_60.
- Enneli, P., Modood, T. and Bradley, H. (2005). *Young Turks and Kurds: A set of 'invisible' disadvantaged groups*, York, Joseph Rowntree Foundation/University of Bristol.
- Faist, T. (2000). "Transnationalisation in international migration: implications for the study of citizenship and culture", *Ethnic and Racial Studies*, 23(2): 189_222.
- Gardner, K. and Grillo, R. (2002). "Transnational households and ritual: an overview", *Global Networks*, 2 (3), 179–90.
- Gielis, R. (2009). "A Global Sense of Migrant places: towards a place perspective in the study of migrant transnationalism", *Global Networks*, 9,2: 271-287.
- Haikkola, L. (2011). "Making Connections: Second- Generation Children and the Transnational Field of Relations", *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 37, 8,: 1201-1217.
- Hannerz, U. (1996). *Transnational connections: culture, people, places*, London: Routledge.
- Harvey, D. (1996). *Justice, nature and the geography of difference*, Oxford, Blackwell.
- Hess, J. and Shandy, D. (2008). "Kids at the crossroads: global childhood and the state", *Anthropological Quarterly*, 81(4): 765-76.
- Hopkins, P.E. and Hill, M. (2008). "Pre-flight experiences and migration stories: The accounts of unaccompanied asylumseeking children", *Children's Geographies*, 6, 257–268.
- Kaplan, C. (1996). *Questions of Travel*, Durham, NC: Duke University Press.
- Kraftl, P. (2015). *Geographies of alternative education; Diverse learning spaces for children and young people*, Bristol, Policy Press University of Bristol.
- Levitt, P. (2001). *The transnational villagers*, Los Angeles: University of California Press.
- Levitt, P. and Glick Schiller, N. (2004). "Conceptualizing simultaneity: a transnational social field perspective on society", *International Migration Review*, 38 (3), 1002–39.
- Massey, D. (1994). *Space, place and gender*, Cambridge: Polity Press.
- Mazzucato, V., Kabki M and Smith, L. (2006). "Transnational migration and the economy of funerals: changing practices in Ghana", *Development and Change*, 37 (5), 1047–72.
- Olwig, K.F. (1999). "Narratives of the children left behind: Home and identity in globalised Caribbean families", *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 25, 267–284.
- Olwig, K. F. (2002). "A wedding in the family: home making in a global kin network", *Global Networks*, 2 (3), 205–18.
- Olwig, K.F. and Gulløv, E., eds. (2003). *Children's places: Cross-cultural perspectives*, London: Routledge.
- Orellana, M.F., Thorne, B., Chee, A., and Lam, W.S.E. (2001). "Transnational childhoods: The participation of children in processes of family migration", *Social Problems*, 48, 572–591.
- Parrenas, R.S. (2001). "Mothering from a distance: Emotions, gender and inter-generational relations in Filipino transnational families", *Feminist Studies*, 27, 361–390.
- Portes, A. (1996). "Global villagers: the rise of transnational communities", *American Prospect*, 7 (25), 74–7.
- Pries, L. (2001). *New transnational social spaces: international migration and transnational companies in the early twenty-first century*, London: Routledge.
- Punch, S. (2007). "Negotiating migrant identities: Young people in Bolivia and Argentina", *Children's Geographies*, 5, 95–112.

- Rouse, R. (1989). *Mexican migration to the United States: family relations in the development of a transnational migrant circuit*, Ph.D. dissertation, Stanford University.
- Sheller, M. and Urry, J. (2006). "The new mobilities paradigm", *Environment and Planning A*, 38(2): 207-26.
- Sirkeci İ. ve Aık, N. (2015). "İngiltere'de Gçmenlerin Ekonomik Uyumu ve İgc Piyasasında Azınlıklar". Şeker, D. Sirkeci, I. Yceahin, M. (der.) içinde: *Gç ve Uyum*, London: Transnational Press London, 143-164.
- Soya, E. (1996). *Thirdspace: journeys to Los Angeles and other real-and-imagined places*, Oxford: Blackwell.
- Sonyel, R. (1988). *The Silent Minority: Turkish Muslim Children in British School*, Cambridge: The Islamic Academy.
- Valentine, G. (2005). "Tell me about . . . using interviews as a research methodology", *In Methods in Human Geography: A guide for students doing a research project*, eds. Robin Flowerdew and David Martin, 110-126. 2nd ed. London: Longman.
- Van Blerk, L. and Ansell, N. (2006). "Imagining migration: Placing children's understanding of 'moving house' in Malawi and Lesotho", *Geoforum*, 37, 256-272.
- Vertovec, S. (1999). "Conceiving and Researching Transnationalism", *Ethnic and Racial Studies*, 22, 2: 447-462.
- Vertovec, S. (2004). "Migrant transnationalism and modes of transformation", *International Migration Review*, 38 (3), 970-1001.
- Willis, K.D. and Yeoh, B.S.A. (2000). "Gender and transnational household strategies: Singaporean migration to China", *Regional Studies*, 34, 253-264.
- Zeymylas, M. (2007). "Theory and methodology in researching emotions in education", *International Journal of Research and Method in Education*, 30-1:57-72.

Emotional geographies of Turkish children in transnational spaces in London

Abstract

In recent years, the study of children geographies has attracted interest thanks to child studies. Children geographies have an interdisciplinary approach, which diversifies perspectives on the concepts of child and childhood. It also bears traces of different paradigms within the study of human geographies. Besides, the rise of mobility, owing to new developments in communication and transportation, has influenced migration studies. Transnational social fields and transnational spaces have come to refer to a phenomenon in which social and, to a great extent, individual elements transcends borders whose influence upon migration has diminished with time. Migrant children constitute the principal element of this phenomenon. In this context, the aim of this paper is to point out the relationship between the concept of transnational spaces and children of the Turkish speaking community in London. It also aims to come to know emotional geographies of children, allowing them to speak for themselves. In this sense, it is used the semi-structured interview and participant observation to represent the emotional geographies of Turkish children who has diverse and mixed emotion about given places.

Keywords: Transnational spaces; emotional geographies; Turkish children

120 *Londra'daki Türkçe konuşan topluluğa ait çocuklar*